

На основу чл.39. став 1. и 173б. став 3. Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр.145/14, 95/18-др. закон, 40/21, 35/23-др. закон, 62/23, 94/24 и 109/25-др.закони) и члана 12. Статута Агенције за енергетику Републике Србије („Службени гласник РС”, број 52/05),

Савет Агенције за енергетику Републике Србије, на 22. ванредној седници одржаној 29. децембра 2025. године, донео је

ОДЛУКУ

I Одобрава се оператору преносног система Акционарском друштву „Електро mreжа Србије” Београд изузеће и примена друге форме набавке балансног капацитета на тржишним принципима, по захтеву број: 900-00-OPP-2083/2025-001 од 23. децембра 2025. године.

II Набавка балансног капацитета из тачке I ове одлуке врши се по ценама које не могу бити веће од цена утврђених у складу са Методологијом за прорачун максималне цене резервације балансног капацитета, која је Прилог 1 и саставни део Правила о раду тржишта електричне енергије Клас. знак:1-4-0 број: 000-00-ROU-20/2025-003 од 22. децембра 2025. године.

III Ова одлука објављује се на интернет страници Агенције за енергетику Републике Србије и оператора преносног система и примењује се од 1. јануара 2026. године.

Агенција за енергетику Републике Србије

ЈИОП број: 005125459 2025 59006 000 000 313 082

Деловодни број: 313.82-846/2025-Д-02/3

у Београду, 29. децембра 2025. године

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ

Правни основ за доношење Одлуке о изузећу је садржан у члану 173б став 3. Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр.145/14, 95/18-др. закон, 40/21, 35/23-др. закон, 62/23, 94/24 и 109/25-др. закони). Одредбом наведеног члана је прописано да се набавка балансног капацитета врши на тржишту помоћних услуга, осим уколико Агенција у случају недостатка конкуренције на тржишту помоћних услуга, одобри оператору преносног система изузеће и примену других форми набавке балансног капацитета на тржишним принципима, што Агенција преиспитује сваке три године.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ

Оператор преносног система „Електро mreжа Србије” АД (у даљем тексту ЕМС АД) се, 23. децембра 2025. године, обратио Агенцији за енергетику Републике Србије (у даљем тексту Агенција) са захтевом (заведен у Агенцији под бројем 313.82-846/2025) да се одобри изузеће од набавке балансног капацитета на тржишту помоћних услуга и одобри друга форма набавке балансног капацитета на тржишним принципима. У складу са Законом, оператор преносног система врши набавку балансног капацитета на тржишту помоћних услуга, осим уколико Агенција у случају недостатка конкуренције на тржишту помоћних услуга, одобри оператору преносног система изузеће и примену других форми набавке балансног капацитета на тржишним принципима.

Тренутно, тржиште баланских капацитета у Републици Србији карактерише доминантан положај једног учесника (Електропривреда Србије АД - ЕПС АД), који једини има довољно ресурса у обиму неопходном за сигурно функционисање електроенергетског система са аспекта неопходне резерве за балансирање. У складу са Правилима о раду преносног система (у даљем тексту Правила), услуге балансирања могу да пружају само ресурси који су испунили услове претквалификационих испитивања. Поред конвенционалних електрана, важећим Правилима, дефинисано је да ресурси за пружање услуге балансирања могу бити и модули енергетског парка, складишта електричне енергије, управљива потрошња активног купца, као и група производних модула, управљиве потрошње и складишта електричне енергије обједињена од стране агрегатора. За оне објекте корисника преносног система који у тренутку ступања на снагу Правила пружају помоћне услуге, а нису прошли претквалификациони поступак извршиће се претквалификациона провера техничке способности за пружање одређене помоћне услуге до 31.12.2028. године, а до тада ће им се признати претквалификациони поступак за пружање помоћних услуга за балансирање.

Ресурси који нису у власништву ЕПС АД, а који функционишу на тржишту Републике Србије, још нису прошли претквалификациона испитивања, што је предуслов за пружање услуга балансирања. Иако постоји могућност да у току 2026. године неки од ових ресурса прођу претквалификациона испитивања, и даље ће ЕПС АД задржати свој доминантни положај на тржишту баланских капацитета, због обима и величине ресурса који су у стању да пружају ове услуге. Услед недостатка конкуренције, ово може довести до наметања високих цена резервације балансног капацитета од стране ЕПС АД.

Поред могућности набавке балансног капацитета на националном тржишту постоји могућност набавке капацитета на регионалном тржишту. Прекограничне набавке балансног капацитета не могу заменити дугорочни национални уговор. Унутар СММ блока (Србија - Црна Гора - Северна Македонија) механизми за размену резерви још нису оперативни ни развијени, а суседне земље немају довољан капацитет да значајно допринесу потребама Србије. Црна Гора је сувише мала, а Северна Македонија не учествује у прекограничној размени енергије унутар блока (вид хаваријске испомоћи) па се не може очекивати ни да учествује у даљој

регионалној сарадњи. Технички и регулаторни лимити у наредних 12 месеци не омогућавају ефикасну прекограничну интеграцију. Слично важи и за остале суседне земље, које чак ни на нивоу Европске Уније нису успоставиле механизме размене балансног капацитета. Хрватска и Мађарска, у оквиру механизма *ALPACA* (пројекат прекограничне набавке балансног капацитета за аутоматску резерву за поновно успостављање фреквенције), учествују искључиво као посматрачи. То значи да у овом тренутку нису активни учесници у набавци ове резерве, већ само прате процес и размену информација без директног утицаја на сарадњу између земаља.

У складу са захтевима стручних служби ЕМС АД је доставио конкретне примере европске и регионалне праксе (Хрватска, Словачка и Аустрија) а у вези изузећа и примене других форми набавке балансног капацитета на тржишним принципима. Конкретно, у Хрватској је уведен лимит цене за енергију у равнотежења за aFRR на горе од 21,24 EUR/MW и за aFRR на доле од 25,64 EUR/MW и за mFRR на горе од 6,64 EUR/MW и за mFRR на доле од 9,50 EUR/MW за 2026. годину. За примере Словачке и Аустрије позвали су се на последњи Извештај о балансирању ЕНТСОе који је рађен за 2024. годину у коме се наводи да су Словачка и Аустрија имале регулисане максималне цене за набавку балансног капацитета.

III ЗАКЉУЧАК

На основу свега наведеног, предлаже се Савету Агенције да одобри захтев за изузеће од набавке балансног капацитета на тржишту помоћних услуга и одобри друга форма набавке балансног капацитета на тржишним принципима, који је ЕМС АД доставио 23. децембра 2025. године дописом број 900-00-OPP-2083/2025-001.